

Kirkelige handlinger på norsk tegnspråk

Innledning

Det vises til innledningen for *Ordning for hovedgudstjeneste på norsk tegnspråk*, vedtatt av Oslo biskop 15. desember 2015. De grunnleggende prinsippene fra denne gjelder også for kirkelige handlinger.

Kirkelige handlinger på norsk tegnspråk er utarbeidet av en prosjektgruppe i Døvekirken og har vært ute til vurdering i Døvekirken og dens menigheter. Den er vedtatt i styringsgruppen for liturgireform i Døvekirken.

Ordnningen er godkjent av Oslo biskop i samarbeid med Kirkerådet og i tråd med liturgiene vedtatt i Kirkemøtet. Den er gjeldende fra 1. påskedag 2019. Denne innledningen til Kirkelige handlinger på norsk tegnspråk gjelder fra 1. påskedag 2019, og det vises til innledningene til den enkelte kirkelige handling nedenfor.

Forberedelse til kirkelig handling

Det bør normalt gjennomføres gudstjenesteverksted som forberedelse til kirkelig handling. Liturg, medliturg og andre aktører i handlingen skal da møtes før og øve gjennom liturgien på forhånd.

Symbolbruk i Døvekirkens gudstjenester og handlinger

I Døvekirken ønsker vi å bruke symbolene lys, røkelse og vann i våre gudstjenester og handlinger.

Lys som en del av handlingen

Lyset symboliserer både Jesus som verdens lys og at han ga sitt liv for oss.

Vi deler ut lys som del av den kirkelige handlingen, og dette kan tas med hjem og tennes hvert år som minne om at den kirkelige handlingen ble utført. Mer om dette i Alminnelige bestemmelser.

I forbindelse med lyset skal det være en lysholder som del av prosesjonsutstyret. Denne lysholderen skal skjerme lyset mot å slukkes/søle i utgangsprosesjonen.

Røkelse

Røkelse er et symbol på Den hellige Ånd. I tillegg symboliserer røyken som stiger opp våre bønner til Gud.

Før forbønnen begynner, tenner en medliturg røkelse. Når røyken stiger opp, skal denne medliturgen bevege hodet oppover og følge røyken opp med blikket.

Vann

Vann er et symbol på dåpen og nådens gave. Dette symbolet ønsker vi å bruke i alle kirkelige handlinger. I dåpen og i konfirmasjonsgudstjenesten har vannet sin naturlige plass. I vigselshandlingen og gravferdshandlingen kan det være vann i døpefonten eller ha med vann som element i bønner, salmer og poesi.

Handlingene

Vi vil her beskrive hva vi har gjort med de enkelte kirkelige handlingene.

Dåp

Basert på Den norske kirkes dåpsliturgier 2017. De følgende Alminnelige bestemmelser 2019, Ordning for dåp i hovedgudstjeneste på norsk tegnspråk 2019 og Ordning for dåp i egen gudstjeneste på norsk tegnspråk 2019 er fastsatt av Oslo biskop, etter avtale med Kirkerådet. Bestemmelsene trer i kraft 1. påskedag 2019.

Dåpslyset tennes under ledd D9a, settes i en lysholder og gis til en i dåpsfølget etter avtale. Lyset brenner til etter det er tatt med i utgangsprosesjonen.

Konfirmasjon

De følgende Alminnelige bestemmelser 2019 og Ordning for konfirmasjon på norsk tegnspråk 2019 er en prøveordning fastsatt av Oslo biskop, etter avtale med Kirkerådet. Bestemmelsene trer i kraft 1. påskedag 2019 og gjelder fram til ny konfirmasjonsliturgi på norsk tegnspråk kommer ca 2020 sammen med de nye liturgiene på norsk.

Disse liturgiene er basert på Ordning for konfirmasjon 1992 samt Bønner til konfirmasjonstidens gudstjenester 2002.

Ledd K5b1 Samlingsbønn er en oversettelse av Alternativ B fra Den norske kirkes konfirmasjonsliturgi.

Ledd K13a Påminnelse om dåpen er en oversettelse av Alternativ B fra Den norske kirkes konfirmasjonsliturgi.

Konfirmasjonslys tennes under ledd K16c og skjer rett etter det er blitt bedt for den enkelte konfirmant. Det brennende lyset blir stående i en lysholder på alteret eller et sidealter og gis konfirmanten i forbindelse med utgangsprosesjonen. Lyset brenner til etter det er tatt med i utgangsprosesjonen.

Vigsel

Bestemmelsene for vigsel- og forbønsliturgi på norsk tegnspråk 2019 er fastsatt av Oslo biskop, etter avtale med Kirkerådet. Bestemmelsene trer i kraft 1. påskedag 2019.

Disse ordningene er en samlet ordning basert på begge vigselsturgiene 2003 og 2017 i Den norske kirke, og anvendes overfor alle par som ønsker en tegnspråklig liturgi. Alternativene som følger 2003-ordningen kan bare brukes for mann og kvinne, mens alternativene som følger 2017-ordningen kan brukes av alle par.

Under ledd V2b vil vigselset først tennes av enten en fra bryllupsfølget, medliturg eller liturg og settes på alteret i en lysholder. Vigselset vil rett før velsignelsen i ledd V12 gis til en av forloverne som tar dette med i utgangsprosesjonen, slukker lyset og gir dette til ekteparet etter vigselen.

I leddet V4a finner vi setningen «Ekteskapet er Guds gode gave». Denne setningen er flyttet ned i forhold til bokmålsteksten, grunnet bedre flyt på tegnspråk dersom denne tas til slutt.

Under leddet V9b kan forloverne eventuelt stå til hver sin side med hevede hender rettet mot ekteparet. Denne muligheten for håndspåleggelse finner vi på side 55 i vigselsturgien på bokmål: «Eventuelt kan også andre i følget delta i forbønnen med håndspåleggelse».

I selve bønnen er den norske teksten noe endret i forhold til bønnen i Vigsel 2003 og Vigsel 2017 – og følger tegnspråkteksten som ble sendt ut under høringen. Det kommer flere bønner basert på Vigsel 2003 og Vigsel 2017 i Alterbok del III – Bønne-, salme- og poesibok.

Gravferd

Alminnelige bestemmelser for gravferd på norsk tegnspråk 2019 er fastsatt av Oslo biskop, etter avtale med Kirkerådet. Bestemmelsene trer i kraft 1. påskedag 2019.

I stedet for klokkeklemting kan det benyttes en video som viser at vi samles for en kirkelig handling. Denne videoen vil komme i Del III – Bønne-, salme- og poesibok.

Gravferdslys settes på kisten før handlingen begynner. Dette tennes under ledd G5 Minneord, og blåses ut etter G10 Herrens bønn før utbæring av kisten og gis til de pårørende.

Om teksten

Veiledningene til de kirkelige handlingene gir utfyllende forklaringer og beskrivelser. De handler om viktige emner som gjelder hele gudstjenesten: hva gudstjeneste er, gudstjenesterommet, universell utforming, oppgaver for liturg og medliturger, poesi og andre kunstneriske former osv.

Rubrikkene (med **rød skrift**) i ordningene for kirkelige handlinger gir nærmere bestemmelser om leddene i liturgien. Rubrikkene gjelder både for høymesse og andre typer hovedgudstjenester som den lokale menigheten velger å feire. Tekstene i de enkelte leddene beskrives i rammer, der kolonnen til høyre er en glossing av tegnspråkteksten. Glossing er en støtte og hjelp til å huske tegnrekkefølgen, og må ikke forveksles med transkripsjon eller «oversettelse». Flere forskjellige tegn kan ha samme glossenavn, men forskjellig form. Et eksempel kan være glossenavnet FRELSE, som refererer til de to forskjellige tegnene for frelse. Det samme gjelder for MISKUNNE. **Den grønne skriften** beskriver hva som skjer mellom tegnene i tegnspråkteksten. + Gud står for blikkontakt/ blick rettet mot den lokaliasjon vi viser til mens vi utfører tegnet. I kolonnen til venstre står teksten på bokmål som skal leses høyt med stemme av enten en medliturg eller en stemmetolk. Denne teksten skal også brukes når det trykkes opp gudstjenesteark for de som trenger skriftlig informasjon.

Bokstaven M står for menighet, A for alle (liturg og menighet) og L for liturg (gudstjenesteleder, prest eller en annen person som har biskopens fullmakt til å forrette gudstjeneste). ML benyttes for tekstleser(e), bønneleder(e), nattverdsmedhjelper(e) og andre som utfører liturgiske tjenester og handlinger.

Når det står to bokstavsymboler, L/ML eller ML/L, er det det første som har forrang. Se mer utførlig beskrivelse av oppgavene til liturg og medliturger i Alterbok I, Del IV - Veiledning om ulike sider ved gudstjenesten.